Pakiet informacyjny dotyczący wskaźników referencyjnych

Ten tekst przygotowaliśmy dla Ciebie, jeśli masz kredyt, lokatę lub inny produkt finansowy, w którym korzystamy z tzw. wskaźnika referencyjnego, np. POLSTR lub EURIBOR.

Czym są wskaźniki referencyjne?

Wskaźnik referencyjny to wartość, którą wykorzystujemy do obliczania oprocentowania zmiennego kredytu, lokaty lub innego produktu finansowego. Przykłady takich wskaźników to **WIBOR, POLSTR** i **EURIBOR**. Wysokość wskaźnika wpływa na wysokość raty lub na to, ile dostaniesz odsetek. Wartość wskaźnika zależy od sytuacji na rynku finansowym i może się zmieniać.

Wartości wskaźników, które stosujemy, nie są ustalane przez nas (Bank Spółdzielczy w Jarocinie). Wyliczają je niezależne podmioty, nazywane „administratorami" – każdy według własnej metodologii.

W Unii Europejskiej wprowadzono specjalne przepisy, żeby wskaźniki referencyjne były bardziej dokładne, solidne i rzetelne. Przepisy te nazywamy **Rozporządzeniem BMR**.

Informacje ogólne dotyczące Rozporządzenia BMR oraz wskaźników referencyjnych

Pełna nazwa tego rozporządzenia to: „Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014".

Od 1 stycznia 2018 roku te przepisy obowiązują w Polsce.

Rozporządzenie BMR reguluje wskaźniki referencyjne w podziale na dwie kategorie:

- wskaźniki kluczowe – np. WIBOR lub EURIBOR;
- wskaźniki istotne – np. POLSTR;

wskaźniki te są objęte rozporządzeniem, a przez to ich opracowywanie podlega nadzorowi właściwych organów. Wskaźniki referencyjne, które nie klasyfikują się do żadnej z tych kategorii (nie są kluczowe ani istotne) znajdują się poza zakresem zastosowania Rozporządzenia BMR i tym samym nie znajdują się pod nadzorem.

W tym tekście stosujemy następujące terminy:

- **istotna zmiana wskaźnika** – jest to modyfikacja metodologii lub dokumentacji wskaźnika, która jest na tyle znacząca, że administrator zdefiniował ją jako „istotną";
- **zdarzenie regulacyjne** – jest to sytuacja, kiedy trzeba zastąpić dotychczasowy wskaźnik innym lub podjąć inne działania awaryjne; przykłady takich sytuacji opisujemy w tym piśmie.

Jak powstają wskaźniki referencyjne?

Wskaźniki referencyjne regulowane przez Rozporządzenie BMR ustalają oraz publikują specjalne podmioty, zwane administratorami. Podmioty te muszą mieć zezwolenie odpowiedniego organu nadzoru. W Polsce takim organem nadzoru jest Komisja Nadzoru Finansowego. Administratorzy muszą spełniać określone wymagania. Administrator musi ustalić sposób liczenia wskaźnika tak, aby był zgodny z prawem. Wskaźnik powinien zawsze dokładnie odzwierciedlać sytuację na rynku. Dane do wyliczeń muszą być rzetelne.

Administrator ma obowiązek regularnie sprawdzać, czy sposób liczenia wskaźnika wciąż jest odpowiedni. Jeśli zajdą zmiany na rynku, w przepisach lub w podejściu organów nadzoru, administrator może zmienić sposób liczenia wskaźnika. Taka zmiana może wpłynąć na wartość wskaźnika.

Jeśli administrator zmienia zasady liczenia wskaźnika i zmiana ta będzie stanowiła istotną zmianę, musi o tym poinformować publicznie. Musi też wyjaśnić, co się zmienia i dlaczego. Cały proces nadzoruje odpowiedni organ.

Podpisując umowę lub kupując produkt finansowy, który jest powiązany ze wskaźnikiem, zgadzasz się, że wartość tego wskaźnika może się zmieniać. Zmiany te mogą wynikać z sytuacji na rynku albo ze zmiany sposobu, w jaki ten wskaźnik jest obliczany.

Jeśli administrator zmieni sposób, w jaki liczy wskaźnik lub zmienia jego dokumentację, nawet jeśli będzie to duża zmiana (określona przez administratora jako istotna zmiana wskaźnika), nie oznacza to istotnej zmiany Twojej umowy lub produktu finansowego.

Czym są alternatywne wskaźniki referencyjne RFR?

Wskaźniki RFR oznaczają wskaźniki „wolne od ryzyka” (*risk-free rates)*, których konstrukcja różni się od wskaźników IBOR (*interbank offered rates).* Liczy się je na podstawie rzeczywistych transakcji — zawieranych np. między bankami a innymi podmiotami z rynku finansowego oraz firmami. To stawki „overnight" (bazujące na transakcjach trwających jeden dzień – np. depozyty „z jednego dnia na drugi”), wyliczane codziennie na podstawie danych o tych transakcjach. Żeby otrzymać wartość dla dłuższego okresu (np. 3 lub 6 miesięcy), codzienne wartości łączy się według odpowiedniej metody.

Ponieważ wskaźniki RFR liczy się codziennie, czasem trzeba je dostosować do umów, w których dotychczas stosowano wskaźnik terminowy dla konkretnego okresu (np. 1 lub 3 miesięcy). W tym celu tworzy się tzw. Terminowe Wskaźniki RFR, zwane też „stopami składanymi" (ang. compounded rate). Pozwalają one — na podstawie wskaźnika RFR — wyznaczyć oprocentowanie dla dłuższych okresów odsetkowych.

Przykładem takiego wskaźnika jest „SARON 3 months Compound Rate”. Oblicza się go na podstawie codziennych wartości wskaźnika SARON z ustalonego okresu – w tym przypadku trzech miesięcy.

Administrator bierze pod uwagę tzw. okres obserwacji, czyli czas, z którego pochodzą dane do wyliczenia wskaźnika. Okres obserwacji nie musi pokrywać się z okresem odsetkowym, do którego wskaźnik będzie zastosowany. Dzięki temu jego ostateczna wartość jest znana jeszcze przed końcem okresu odsetkowego – czasem nawet kilka dni wcześniej.

Różni administratorzy używają różnych wzorów do wyliczania Terminowych Wskaźników RFR. Celem jest jednak zawsze to samo: żeby mogły one w pełni zastąpić dotychczasowe wskaźniki terminowe (takie jak WIBOR czy EURIBOR), a efekt ekonomiczny dla klienta pozostał zbliżony do tego, jaki dawały poprzednie wskaźniki.

Jakie są ryzyka związane z wskaźnikami referencyjnymi?

Korzystanie ze wskaźników referencyjnych wiąże się z różnymi ryzykami:

- Administrator, czyli podmiot, który ustala wskaźnik, może zmienić sposób, w jaki go liczy. Może to zrobić z powodów prawnych lub biznesowych.

- Administrator może przestać ustalać wskaźnik. Może też stracić licencję na jego ustalanie, jeśli tak zdecyduje organ nadzoru. Organy nadzoru mogą też ogłosić, że dany wskaźnik jest niezgodny z Rozporządzeniem BMR, więc będziemy jako bank zmuszeni odejść od jego stosowania.

- Wskaźnik może przestać dobrze pokazywać sytuację na rynku, na przykład gdy banki nie przekazują już potrzebnych danych lub organ nadzoru uzna wskaźnik za niewiarygodny. Po ogłoszeniu tego do wiadomości publicznej, organy nadzoru mogą narzucić pewne ograniczenia w stosowaniu takiego wskaźnika.

- Wskaźnik może przestać być publikowany całkowicie (np. przestaje istnieć EURIBOR) lub tylko w części, np. dla konkretnego okresu (np. tylko EURIBOR 3M). Może się też zdarzyć, że nie zostanie wyznaczony wskaźnik zastępczy.

Te ryzyka wyjaśniamy poniżej bardziej szczegółowo.

Ryzyko, że administrator zmieni sposób, w jaki liczy się wskaźnik

Administrator może zmienić sposób, w jaki liczy wskaźnik. Zmiana może być duża (tzw. istotna zmiana) lub mała (tzw. pozaistotna zmiana). O tym, jaki charakter ma zmiana, Administrator decyduje zgodnie z zasadami, które określił w dokumentacji wskaźnika. Jeśli zmiana jest duża (tzw. istotna zmiana), Administrator najpierw ogłasza planowaną zmianę i konsultuje ją, wyjaśniając, co i dlaczego chce zmienić. Zmiana może być konieczna, jeśli wymagają tego przepisy lub zalecenia organu nadzoru. Po zmianie wartość wskaźnika może się zmienić. To może wpłynąć na wysokość Twoich rat, odsetek lub wartość Twojego produktu finansowego.

Ryzyko, że administrator przestanie liczyć wskaźnik na stałe lub czasowo

Administrator może zdecydować, że przestaje liczyć wskaźnik na stałe. Może to zrobić z powodów biznesowych lub gdy uzna, że nie ma już odpowiednich danych. Robi to zgodnie z zasadami, które opublikował na swojej stronie internetowej. Zanim to zrobi, ogłasza swoją decyzję i prowadzi konsultacje, które zwykle trwają kilka miesięcy.

Może się też zdarzyć, że w danym dniu administrator nie będzie mógł wyliczyć wskaźnika. Na przykład gdy nie otrzyma na czas wystarczających danych.

Jeśli nie możemy już korzystać z danego wskaźnika, stosujemy odpowiednie zasady opisane w Twojej umowie.

Ryzyko, że administrator przestanie liczyć wskaźnik w całości lub w części i nie będzie wskaźnika zastępczego

Czasem administrator przestaje liczyć wskaźnik tylko dla konkretnego okresu lub waluty. Jednocześnie może nie zostać wyznaczony wskaźnik zastępczy. Przykładem jest sytuacja, gdy z rynku zniknął wskaźnik LIBOR.

Ryzyko cofnięcia licencji administratorowi

Administrator działa na podstawie licencji wydanej przez organ nadzoru. Jeśli przestanie spełniać wymagania, organ nadzoru może cofnąć taką licencję. Wtedy wskaźnik nie może być już używany w umowach.

Ryzyko, że wskaźnik nie odzwierciedla rynku

Administrator regularnie sprawdza, czy wskaźnik dobrze pokazuje sytuację na rynku. Jeśli okaże się, że tak nie jest (tzn. wskaźnik utraci reprezentatywność), administrator może zmienić sposób, w jaki go oblicza lub przestać go obliczać całkowicie.

Ryzyko ogłoszenia niezgodności wskaźnika z Rozporządzeniem BMR

Właściwy organ nadzoru może wydać ogłoszenie o niezgodności istotnego wskaźnika referencyjnego z Rozporządzeniem BMR. W przypadku wydania takiego ogłoszenia, konieczne może być zastąpienie wskaźnika innym, alternatywnym wskaźnikiem w umowie. Taka zmiana, może mieć wpływ na sposób ustalania oprocentowania w umowie.

Jak liczymy odsetki?

W przypadku kredytów oprocentowanie zmienne składa się zwykle ze wskaźnika referencyjnego (którego wartość może się zmieniać) oraz dodatkowej marży (która zazwyczaj jest stała przez cały okres umowy).

Sprawdzamy oprocentowanie w Twojej umowie co pewien czas. Na przykład robimy to co miesiąc. W dniu, w którym ustalamy oprocentowanie na kolejny okres, używamy wartości wskaźnika z dnia wskazanego w umowie. Wartość tę publikuje administrator, zgodnie z przepisami. Bierzemy pod uwagę wskaźnik wskazany w umowie, np. **POLSTR 1M Stopa Składana**.

Jaki wpływ na wysokość raty ma zmiana wartości wskaźnika?

W przypadku kredytów ze zmiennym oprocentowaniem, w związku ze zmiennością wskaźnika referencyjnego, występuje ryzyko zmian wysokości oprocentowania kredytu, a co za tym idzie obciążeń z tytułu rat kredytu w następujący sposób:

- wzrost wskaźnika referencyjnego powoduje wzrost obciążeń z tytułu spłaty rat kredytu w wyniku wzrostu wysokości spłacanych rat odsetkowych;
- spadek wskaźnika referencyjnego powoduje spadek obciążeń z tytułu spłaty rat kredytu w wyniku spadku wysokości spłacanych rat odsetkowych;
- niezmieniony poziom wskaźnika referencyjnego (oprocentowanie kredytu na kolejny okres obowiązywania wskaźnika referencyjnego nie ulegnie zmianie) powoduje zachowanie raty kredytu na poziomie niezmienionym w porównaniu do poprzedniego okresu.

Ryzyko zmiennej stopy procentowej oznacza również możliwość wystąpienia negatywnego wpływu zmiany wysokości wskaźnika referencyjnego na wysokość odsetkowej części raty kredytu.

Oznacza to, że w przypadku wzrostu wysokości wskaźnika (np. **POLSTR 1M Stopa Składana**) wzrasta udział odsetek w całości raty kredytu, a spada wartość spłacanego w ramach raty kapitału. Gdy wartość wskaźnika referencyjnego spada udział spłaty kapitału wzrasta, a wartość spłacanych w ramach raty odsetek spada.

W obecnej chwili nie jest możliwe określenie, jak będzie kształtować się poziom wskaźnika referencyjnego w trakcie całego okresu umowy. Po czasowej stabilizacji wartości wskaźnika referencyjnego na niskim poziomie może wystąpić trend wzrostowy. W skrajnym przypadku może zaistnieć sytuacja nadzwyczajna w postaci gwałtownego wzrostu wartości wskaźnika referencyjnego, a co za tym idzie oprocentowania kredytów opartych na nim.

Co to są kody ISIN dla wskaźnika?

Każdy rodzaj wskaźnika ma swój własny kod ISIN. Kod ISIN to specjalny numer, który pozwala łatwo rozpoznać dany wskaźnik na rynku finansowym. Dzięki kodowi ISIN wiemy dokładnie, o który wskaźnik chodzi.

Informacje o poszczególnych wskaźnikach

Informacje o wskaźniku WIBOR
WIBOR jest wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej, zakwalifikowanym jako kluczowy w rozumieniu Rozporządzenia BMR, opracowywanym na dzień przekazania dokumentu informacyjnego przez GPW Benchmark S.A. WIBOR opracowywany jest według metody samodzielnie określonej przez GPW Benchmark S.A. pod nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego. Szczegóły dotyczące WIBOR, w tym opis metody jego opracowywania, zasady dotyczące wprowadzania przez administratora istotnej zmiany metody, kluczowe informacje dotyczące wskaźnika, w tym godziny jego publikacji, informacje o wartości wskaźnika oraz procedury dotyczące przyjmowania i rozpatrywania skarg dotyczących procesu jego wyznaczania, GPW Benchmark S.A. opublikował na stronie internetowej pod adresem: www.gpwbenchmark.pl/. W dniu 16 grudnia 2020 r. KNF wydała zezwolenie na prowadzenie przez GPW Benchmark S.A. działalności jako administrator wskaźników referencyjnych stóp procentowych, w tym kluczowych wskaźników referencyjnych. Wydanie przez KNF zezwolenia dla GPW Benchmark S.A. oznacza, że organ nadzoru finansowego uznał proces wyznaczania wskaźnika referencyjnego WIBOR za zgodny z wymaganiami nałożonymi przez Rozporządzenie BMR. W związku z otrzymaniem zezwolenia, GPW Benchmark S.A. opublikował oświadczenie dot. WIBOR, o którym mowa w art. 27 Rozporządzenia BMR (tzw. benchmark statement), zawierające kluczowe informacje o wskaźniku WIBOR.[1] Na podstawie otrzymanego zezwolenia GPWB została uprawniona do opracowywania innych wskaźników stóp procentowych, których proces wyznaczania będzie odbywać się zgodnie z wymogami Rozporządzenia BMR.
13 lipca 2022 r. Komisja Nadzoru Finansowego powołała Narodową Grupę Roboczą do spraw reformy wskaźników referencyjnych („**NGR**"). NGR jest nadzorowana i koordynowana przez Komitet Sterujący, w którego skład wchodzą przedstawiciele kluczowych instytucji: Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Ministerstwa Finansów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, a także GPW Benchmark S.A. i rotacyjnego przedstawiciela sektora bankowego. Zadaniem NGR jest przygotowanie procesu skutecznego wdrożenia nowego wskaźnika typu RFR (Risk-Free Rate) na polskim rynku finansowym oraz zastąpienia nim stosowanych obecnie wskaźników referencyjnych stopy procentowej WIBOR i WIBID. W ramach realizacji tego celu, Komitet Sterujący NGR opublikował we wrześniu 2022 r. Mapę Drogową procesu zastąpienia wskaźników referencyjnych WIBOR i WIBID, która jest

[1] https://gpwbenchmark.pl/pub/BENCHMARK/files/WIBID_WIBOR/Oswiadczenie2021_1.pdf

aktualizowana wraz z kolejnymi decyzjami KS NGR. Aktualne informacje oraz komunikaty Narodowej Grupy Roboczej znajdują się na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego.

Likwidacja poszczególnych tenorów WIBOR

W komunikatach z dnia 30 września 2025 r. oraz 18 maja 2026 r. GPW Benchmark S.A. poinformowała, że zaprzestanie opracowywać niektóre wskaźniki WIBOR:

WIBOR O/N – od 1 października 2026 r.

WIBOR T/N – od 22 grudnia 2025 r.

WIBOR SW – od 1 października 2026 r.

WIBOR 2W – od 22 grudnia 2025 r.

WIBOR 1Y (inaczej 12M) – od 22 grudnia 2026 r.

Dodatkowo w okresie od 22 grudnia 2025 r. do 22 grudnia 2026 r. wskaźnik WIBOR 1Y będzie opracowywany na podstawie zmienionej metody algorytmicznej opracowanej przez administratora.

W dniu 18 maja 2026 r. GPW Benchmark SA podjęła decyzję o całkowitym zaprzestaniu opracowywania WIBOR w trybie uporządkowanej likwidacji z dniem 1 stycznia 2037 roku. Oznacza to, że 31 grudnia 2036 roku będzie ostatnim dniem opracowywania wskaźnika referencyjnego WIBOR dla terminów fixingowych 1 miesiąc (1M), 3 miesiące (3M) oraz 6 miesięcy (6M).

Specyficzne ryzyka dot. tego wskaźnika obejmują w szczególności:

- ryzyko istotnej zmiany metody opracowywania wskaźnika referencyjnego,
- ryzyko zaprzestania opracowywania wskaźnika WIBOR/WIBID;
- ryzyko zaprzestania opracowywania wybranego tenoru wskaźnika WIBOR, np. WIBOR 12M

Kody ISIN WIBOR

WIBOR O/N	PL9999999235
WIBOR 1M	PL9999999557
WIBOR 3M	PL9999999748
WIBOR 6M	PL9999999615
WIBOR 12M	PL9999999177

Nazwa oraz dane adresowe administratora WIBOR

Administratorem WIBOR jest GPW Benchmark S.A.

ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa

Tel. 22 628 32 32, Email: kontakt@gpwbenchmark.pl

Informacje o wskaźniku POLSTR oraz innych wskaźnikach z rodziny indeksów składanych POLSTR

Regulaminy i metody POLSTR

POLSTR opracowywany jest według metody samodzielnie określonej przez GPW Benchmark S.A. pod nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego, na podstawie Regulaminu Indeksu Stopy Procentowej POLSTR, przyjętego Uchwałą Zarządu GPW Benchmark S.A. nr 61/2025 z dnia 23.05.2025 r. Podstawowe informacje na temat POLSTR zostały określone przez Administratora w dokumencie: „Oświadczenie Administratora Indeksu Stopy Procentowej POLSTR (benchmark statement)".

Komisja Nadzoru Finansowego, 21 sierpnia 2026 roku wyznaczyła wskaźnik referencyjny POLSTR jako istotny w rozumieniu Rozporządzenia BMR. Dotyczy to także całej Rodziny Indeksów Składanych POLSTR, tj. POLSTR 1M Stopy Składanej, POLSTR 3M Stopy Składanej, POLSTR 6M Stopy Składanej oraz POLSTR Indeksu Jednopodstawowego.

Indeksy POLSTR Stopa Składana to grupa indeksów opracowywanych według metody samodzielnie określonej przez GPW Benchmark S.A., na podstawie Regulaminu Rodziny Indeksów Składanych POLSTR, przyjętego Uchwałą Zarządu GPW Benchmark S.A. nr 62/2025 z dnia 23 maja 2025). Podstawowe informacje na temat indeksów z grupy POLSTR Stopa Składana zostały określone przez Administratora w dokumencie: „Oświadczenie Administratora Rodziny Indeksów Składanych POLSTR (benchmark statement)".

POLSTR Indeks Jednopodstawowy opracowywany jest według metody samodzielnie określonej przez GPW Benchmark S.A., na podstawie Regulaminu Rodziny Indeksów Składanych POLSTR, przyjętego Uchwałą Zarządu GPW Benchmark S.A. nr 62/2025 z dnia 23 maja 2025. Podstawowe informacje na temat POLSTR Indeks Jednopodstawowy zostały określone przez Administratora w dokumencie: „Oświadczenie Administratora Rodziny Indeksów Składanych POLSTR (benchmark statement)".

Definicje POLSTR, zgodnie z dokumentacją administratora:

POLSTR przedstawia średni poziom stopy procentowej ważonej wolumenem, rozumianym jako kwota nominalna, Transakcji Depozytowych w złotych zawartych na termin zapadalności O/N między podmiotami przekazującymi dane, a instytucjami finansowymi i kredytowymi.

Indeksy z grupy POLSTR Stopa Składana powstają na podstawie zbioru wartości POLSTR poprzez złożenie oprocentowania (jako procent składany) wynikającego z szeregu tych wartości z poszczególnych dni roboczych dla określonego, zgodnie z ustaloną metodą, predefiniowanego wstecz terminu zapadalności (np. 1M, 3M lub 6M) POLSTR Stopa Składana jest obliczany oraz publikowany przez GPW Benchmark S.A. Przykładem jest POLSTR 1M Stopa Składana.

POLSTR Indeks Jednopodstawowy jest indeksem wyrażającym w punktach indeksowych skumulowana wartość inwestycji o określonej wartości startowej w dacie startowej określonej na 4 stycznia 2021 r., która odnawia się, z uwzględnieniem kapitalizacji odsetek, w każdej kolejnej dacie wskaźnika POLSTR począwszy od daty startowej, zgodnie z oprocentowaniem równym wartości POLSTR na tę datę wskaźnika.

Szczegóły, w tym opis metody opracowywania POLSTR, indeksów z grupy POLSTR Stopa Składana i POLSTR Indeks Jednopodstawowy, zasady dotyczące wprowadzania przez administratora istotnej zmiany metody, kluczowe informacje na temat tych wskaźników, w tym godziny ich publikacji, informacje o ich wartości oraz procedury dotyczące przyjmowania i rozpatrywania skarg dotyczących procesu jego wyznaczania GPW Benchmark S.A. opublikował na stronie internetowej pod adresem: www.gpwbenchmark.pl/.

Kody ISIN POLSTR i POLSTR Stopa Składana

POLSTR Polish Short Term Rate	PL9999996421
POLSTR 1M Stopa Składana indeks na termin predefiniowany 1M oparty o POLSTR	PL9999996413
POLSTR 3M Stopa Składana indeks na termin predefiniowany 3M oparty o POLSTR	PL9999996405
POLSTR 6M Stopa Składana indeks na termin predefiniowany 6M oparty o POLSTR	PL9999996397
POLSTR CI POLSTR Indeks Jednopodstawowy o dacie bazowej 4 stycznia 2021 r.	PL9999996389

Nazwa oraz dane adresowe administratora POLSTR i POLSTR Stopa Składana

Administratorem POLSTR I POLSTR Stopa Składana jest GPW Benchmark S.A.

ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa

Tel. 22 628 32 32, Email: kontakt@gpwbenchmark.pl